

Uitbreiding vleesvarkenshouderij VOF Hartemink-Koordes te Rekken

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

22 april 2008 / rapportnummer 1824-69

1. OORDEEL OVER HET MER

De VOF Hartemink-Koordes is van plan zijn vleesvarkensbedrijf aan de Zuidrekkenseweg 14 te Rekken uit te breiden tot 6.304 dierplaatsen.¹ Die uitbreiding wordt gerealiseerd door de bouw van twee nieuwe stallen. Voor het initiatief wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Berkelland, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

Aanvankelijk constateerde de Commissie bij toetsing van het MER aan de vastgestelde richtlijnen en de wettelijke inhoudseisen twee essentiële tekortkomingen. Deze hadden betrekking op:

- de uitgangspunten ter bepaling van de emissies, en
- de berekening van de luchtkwaliteit.

Daarnaast verzocht de Commissie om verduidelijking van de figuren en teksten ten aanzien van cumulatieve geurhinder, het verschil tussen Meest Milieuvriendelijke en voorkeursalternatief en de keuze voor het voorkeursalternatief. Deze drie aandachtspunten waren niet aangemerkt als essentiële informatie aangezien aanpassing van de genoemde punten niet zou leiden tot wezenlijke andere uitkomsten in het MER.

Bovenstaande punten zijn in een memo op 18 februari 2008 gemeld aan het bevoegd gezag. De initiatiefnemer heeft op 20 maart 2008 een aanvulling op het MER ingediend. In de aanvulling zijn alle bovenstaande punten behandeld.

De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling **alle essentiële informatie aanwezig** is. Beide essentiële tekortkomingen zijn in de aanvulling van 20 maart 2008 op goede wijze aangepast danwel aangevuld.

Uit het MER en de aanvulling blijkt onder meer dat:

- de ammoniakemissie afneemt, maar desondanks de ammoniakdepositie op het kwetsbare gebied 'De Breken' toeneemt;
- de geuremissie toeneemt, maar dat de geurbelasting op de nabijgelegen geurgevoelige objecten afneemt;
- de fijn stofconcentraties afnemen en voldoen aan de vigerende regelgeving.

In hoofdstuk 2 wordt de essentiële informatie rond beide essentiële tekortkomingen nader toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de overige aandachtspunten.

---

¹ Dit is het aantal dier(plaats)en dat in de aanvulling wordt genoemd na aanpassing van een aantal uitgangspunten. In de startnotitie wordt nog uitgegaan van 6.056 dierplaatsen en in het MER van 6.304 dierplaatsen en 5.949 dieren.

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Uitgangspunten berekeningen

MER

De Commissie constateerde na bestudering van het MER en de daarbij gevoegde staltekeningen dat de voorgestelde opzet een aantal vragen oproep met consequenties voor de berekende emissies van met name ammoniak, fijn stof en geur.

De ingetekende uitvoering van de diverse ziekenboegen was volgens de Commissie niet toegestaan. In een ziekenboek moeten varkens individueel gevoerd en gedrenkt kunnen worden. In die zin moet een ziekenboek een apart en herkenbaar, anders ingericht, onderdeel van de inrichting zijn, dat niet te gebruiken is voor reguliere bedrijfsactiviteiten. Bij het MER was dat niet op die wijze uitgewerkt.

Daarnaast was een calamiteitenruimte ingetekend en waren de dierplaatsen van de calamiteitenruimte niet meegenomen in het MER. De Commissie signaleerde dat er geen wettelijke grond is om een calamiteitenruimte in te richten en de daar geprojecteerde dierplaatsen buiten de telling van het aantal dierplaatsen te laten.

De Commissie adviseerde om nieuwe berekeningen ten aanzien van ammoniak, geurhinder en fijn stof uit te voeren aangezien door bovenbeschreven wijzigingen het aantal dier(plaats)en wezenlijk kon veranderen.

Tot slot heeft de Commissie opgemerkt dat in het MER geen informatie werd gegeven over de oppervlakte van de ventilatiekanalen, de diameter van de emissiepunten en de uittreedsnelheid. Zonder deze informatie is controle van de uitgevoerde berekeningen door het bevoegd gezag niet mogelijk.

De Commissie adviseerde om duidelijkheid te verschaffen in de invoergegevens die ten grondslag lagen aan de diverse berekeningen.

Aanvulling

In de aanvulling op het MER is voor de ziekenboek en de voor calamiteiten ingeruimde afdelingen gerekend met een volledige bezetting.² Het aantal dieren waarmee bij de berekeningen voor geur en fijn stof is rekening gehouden is 6.304 vleesvarkens. Voor ammoniak is ook gerekend met 6.304 dierplaatsen en is aan de hand van een berekening met AAgro-Stacks vastgesteld welke belasting het initiatief heeft op in de omgeving gelegen natuurgebieden.

Voor ammoniak blijkt uit de aangepaste berekeningen met AAgro-Stacks een lichte toename van depositie op het in de Wav aangewezen zeer kwetsbare gebied "De Breken" Dit gevoelige natuurgebied kent een kritische depositiewaarde van minder dan 1.400 mol/ha. De achtergronddepositie is hoog, namelijk 3.130 mol/ha³ en overschrijdt ruimschoots de kritische depositiewaarde. Het bereiken van een gunstige toestand van dit natuurgebied "De Breken"

---

² Het is enigszins verwarrend dat bij de staltekening die is bijgevoegd bij de aanvulling bij stal 3 en 4 nog gesproken wordt van calamiteitenruimte. De varkensplaatsen die voor calamiteiten zijn ingetekend zijn echter volledig meegenomen in de berekeningen.

³ De Commissie tekent hierbij aan dat de weergegeven achtergronddepositie voor ammoniak naar haar mening niet up-to-date is. Volgens de Commissie is de achtergronddepositie op 'De Breken' 3.470 mol/ha.

zal door de toename van de ammoniakdepositie als gevolg van dit initiatief lastiger worden. Mogelijk zijn door de toename van depositie meer beheersspanningen noodzakelijk.

- De Commissie concludeert dat in de aanvulling de ziekenboeg en calamiteitenruimte op juiste wijze in de berekeningen voor geur, ammoniak en luchtkwaliteit zijn meegenomen.

De informatie over de oppervlakte van de ventilatiekanalen, de diameter van de emissiepunten en de uittreedsnelheid is in bijlage D, weliswaar enigszins moeilijk traceerbaar, terug te vinden. In bijlage D is de minimale oppervlakte berekend voor de centrale afzuigkanalen in de stallen. Deze afmetingen zijn nodig voor een goed functioneren van het centrale afzuigstelsel.

Ook is in bijlage D een berekening opgenomen van de luchtsnelheid uit de emissiepunten bij de luchtwassers. Deze is gebaseerd op de in de tekening (bijlage A van de aanvulling) gegeven diameters van de emissiepunten. De berekening voldoet verder aan de gestelde eisen voor de diverse rekenprogramma's voor geur en ammoniak.

- De Commissie concludeert dat in bijlage D van de aanvulling de voor de berekening van geur, ammoniak en fijn stof relevante invoerparameters afdoende zijn weergegeven.

2.2 Berekening luchtkwaliteit

MER

De luchtkwaliteit in het MER was niet vastgesteld met een rekenmodel dat voldoet aan de Ministeriële Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. Het in het MER gebruikte RMB-model geeft een indicatie van de concentraties, maar kan niet worden toegepast om het initiatief te toetsen aan de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen).

De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER de luchtkwaliteit te berekenen conform de Ministeriële Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007.

Aanvulling

In de aanvulling op het MER heeft de initiatiefnemer alsnog een berekening uit laten voeren conform de Ministeriële Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. Deze berekening volstaat⁴ en toont aan dat de grenswaarden van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) niet worden overschreden.

- De Commissie concludeert dat het luchtonderzoek in de aanvulling de effecten voor de luchtkwaliteit afdoende in kaart brengt.

---

⁴ Initiatiefnemer heeft gerekend met een inwendige diameter van 1 meter i.p.v. 0,92 meter. Deze kleine ommissie zal echter geen wezenlijke invloed hebben op het eindresultaat.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER

3.1 Keuze MMA

MER

De Commissie is, anders dan in het MER vermeld, van mening dat het uitgewerkte MMA niet gelijk is aan het VKA. Het VKA en MMA verschillen in het energieverbruik. Het stalsysteem van het MMA zorgt voor minder ammoniakemissie in de stal waardoor de combi-luchtwater minder ammoniak te verwerken krijgt. Een minder aanbod van ammoniak betekent minder weerstand en derhalve een lager energieverbruik. De Commissie adviseerde om de verschillen tussen MMA en VKA duidelijker naar voren te brengen.

In het MER werd de keuze tussen alternatieven gebaseerd op de noodzakelijke investeringen. Over die investeringen was echter geen informatie te vinden in het MER. Omdat de financiële aspecten een duidelijke rol spelen in de afweging van de alternatieven is meer inzicht in die aspecten van belang. De Commissie adviseerde om de keuze voor het VKA, mede op basis van financiële aspecten, uitgebreider toe te lichten.

Aanvulling

In paragraaf 3.1 (pagina 10 t/m 12) van de aanvulling werkt de initiatiefnemer de verschillen tussen het VKA en het MMA nader uit en geeft zij aan op welke gronden is gekozen voor het VKA.

Onderdeel van die uitwerking is het verschil in energiegebruik bij het VKA en het MMA. De beschrijving van het energiegebruik is kwalitatief. Gezien de beperkte hoeveelheid kwantitatieve informatie die beschikbaar is over het mogelijke energieverval tussen VKA en MMA kan de Commissie zich vinden in de kwalitatieve uitwerking. Verder geeft deze paragraaf een adequate beschrijving van de benodigde investeringen voor het VKA en het MMA.

- De Commissie concludeert dat paragraaf 3.1 van de aanvulling afdoende inzicht geeft in de verschillen tussen het VKA en het MMA en de gronden waarop de keuze voor het VKA zijn gebaseerd.

3.2 Uitwerking geurhinder

MER

De Commissie constateerde enkele onduidelijkheden in de uitwerking van de cumulatieve geurhinder op de pagina's 67 t/m 69 van het MER. Zo bleef in de beschrijving onduidelijk of de achtergrondbelasting was meegenomen en tot welke conclusies de uitwerking van cumulatieve geurbelasting leidde. De Commissie adviseerde om bij een nadere uitwerking gebruikt te maken van bijlagen 6 en 7 van de "Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij".⁵

---

⁵ InfoMil, aanvulling 1 mei 2007

Aanvulling

Op pagina 12 t/m 15 van de aanvulling wordt een uitgebreide uitwerking gegeven van de cumulatieve geurhinder. Deze pagina's vervangen integraal de pagina's in het MER waarin de cumulatieve geurhinder was uitgewerkt.

- De Commissie concludeert dat paragraaf 3.2 van de aanvulling alle gevraagde informatie geeft met betrekking tot cumulatieve geurhinder.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: VOF Hartemink-Koordes te Rekken

Bevoegd gezag: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Berkelland

Besluit: vergunningverlening Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: uitbreiding varkenshouderij

Betrokken documenten:

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Achterhoek Nieuws: 17 oktober 2006

aanvraag richtlijnenadvies: 10 oktober 2006

ter inzage legging startnotitie: 18 oktober tot en met 28 november 2006 richtlijnenadvies uitgebracht: 12 december 2006

richtlijnen vastgesteld: 16 januari 2007

kennisgeving MER in Achterhoeks Nieuws: 18 december 2008

aanvraag toetsingsadvies: 5 december 2007

ter inzage legging MER: 19 december tot en met 29 januari 2008

toetsingsadvies uitgebracht: 22 april 2008

Bijzonderheden:

De VOF Hartemink-Koordes is van plan zijn vleesvarkensbedrijf aan de Zuidrekkenseweg 14 te Rekken uit te breiden tot 6.304 dierplaatsen. Die uitbreiding wordt gerealiseerd door de bouw van twee nieuwe stallen. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Aanvankelijk constateerde de Commissie bij toetsing van het MER aan de vastgestelde richtlijnen en de wettelijke inhoudseisen twee essentiële tekortkomingen. Met een aanvulling op het MER is de Commissie van oordeel dat in het MER alle essentiële informatie aanwezig is.

Uit het MER en de aanvulling blijkt onder meer dat:

- de ammoniakemissie afneemt, maar desondanks de ammoniakdepositie op het kwetsbare gebied 'De Breken' toeneemt;
- de geuremissie toeneemt, maar dat de geurbelasting op de nabijgelegen geurgevoelige objecten afneemt;
- de fijn stofconcentraties afnemen en voldoen aan de vigerende regelgeving.

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende waardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet

het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.H. Ellen

ing. H.J.M. Hendriks

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

drs. R.C.G. Warmenhoven (werkgroepsecretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Plooij Consult bv, Rekken
2. Annerieke Delsink, Rekken
3. W.G.A.J. Gijgink, Rekken
4. Marcel Verhaaf, Rekken
5. J.G.H. Rhebergen en B. Rhebergen-Bronkiewicz, Tubbergen
6. Ludy Koldewey, Rekken

Verslag hoorzitting te Rekken

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Uitbreiding vleesvarkenshouderij VOF Hartemink-Koordes
te Rekken en de aanvulling daarop**

De VOF Hartemink-Koordes is van plan zijn vleesvarkensbedrijf aan de Zuidrekkenseweg 14 te Rekken uit te breiden tot 6.304 dierplaatsen. Die uitbreiding wordt gerealiseerd door de bouw van twee nieuwe stallen. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Aanvankelijk constateerde de Commissie bij toetsing van het MER aan de vastgestelde richtlijnen en de wettelijke inhoudseisen twee essentiële tekortkomingen. Met een aanvulling op het MER is de Commissie van oordeel dat in het MER alle essentiële informatie aanwezig is.

ISBN: 978-90-421-2302-1